

Lev Troçki

Savaş ve Dördüncü Enternasyonal

Tarih: 10 Haziran 1934.

Çeviri Tarihi: [Marksist Tutum](#), Eylül 1991.

MIA'dan Çeviri: 2005.

Felâket boyutundaki ticari, sınai, tarımsal ve finansal bunalım, uluslararası ekonomik ilişkilerdeki kopukluk, insanlığın üretici güçlerinin gerilemesi, sınıfsal ve uluslararası çelişkilerin kaçınılmaz bir şekilde keskinleşmesi, kapitalizmin alaca karanlığına işaret etmekte ve çağımızın Leninist nitelemesini tam olarak doğrulamaktadır: *Savaşlar ve devrimler* çağı.

1914-18 savaşı resmen yeni bir çağı müjdelemekteydi. Bu dönemin bugüne kadarki en önemli politik olayları: Rus proletaryasının 1917’de iktidarı fethetmesi ve 1933 yılında Alman proletaryasının paramparça olmasıydı. Dünyanın her tarafında insanların başına gelen korkunç felâketler ve dahası yarının yedekte beklettiği daha korkunç tehlikeler, 1917 devriminin Avrupa ve dünya arenasında muazzaf gelişmeler bulmamış olması gerçeğinin sonucudur.

Tek tek ele alındığında her ülkede kapitalizmin tarihsel çıkmazı kendisini, kronik işsizlikte, işçilerin yaşam standartlarının düşmesinde, köylülük ve kent küçük-burjuvazisinin yıkımında, parlamenter devletin yozlaşma ve çürütmesinde, toplumsal reformların gerçek bir tasfiyesi ve çıplak asker-polis aygıtının (kapalist çöküşün *Bonapartizmi*) eski egemen partileri bir tarafa fırlatarak onların yerini alması karşısında insanların “toplumsal” ve “ulusal” demagojiyle muazzam bir şekilde zehirlenmesinde, faşizmin gelişmesinde, iktidarı fethetmesinde ve tüm proleter örgütlenmeleri darmadağın etmesinde ifade etmektedir.

Dünya arenasında aynı süreçler, uluslararası ilişkilerdeki istikrarın son kalıntılarını silip süpürmekte, devletler arasındaki her çatışmayı bıçağın en keskin tarafına dayamakta, pasifist girişimlerin beyhudeliğini açığa çıkarmakta, yeni ve daha yüksek bir teknik temelde silahlanmanın gelişmesine ivme vermekte ve böylece de yeni bir emperyalist savaşa yol açmaktadır. Faşizm emperyalist savaşın en kararlı makinisti ve örgütleyicisidir.

Diğer taraftan, modern kapitalizmin tamamen gerici, yağmacı ve soyguncu doğasının meydana çıkması, demokrasinin, reformizmin ve pasifizmin yıkılması, eli kulağındaki felâketten uzak güvenli bir yol bulma konusunda proletaryanın ivedi ve yakıcı gereksinimi, uluslararası devrimin kuvvetle gündeme getirmektedir. Yalnızca, ayaklanan proletarya tarafından burjuvazinin yıkılması insanlığı halkların yeni bir yıkıcı katliamından kurtarabilir.

Yeni Bir Savaş Hazırlığı

1. Modern kapitalizmden ayrılmayacak olan ve son emperyalist savaşa yol açan aynı nedenler, şimdi 1914’ün ortasında olduğundan çok daha büyük bir gerileme ulaşmıştır. Yeni bir savaşın sonuçlarına ilişkin korku, emperyalizmin arzusunu engelleyen tek etkidir. Fakat bu frenin etkinliği sınırlıdır. İç çelişkilerin baskısı, sırası geldiğinde ülkeleri birbiri ardına, uluslararası patlamalar hazırlamaksızın iktidarı elinde tutamayan faşizmin yoluna doğru sürükler. Bütün hükümetler savaştan korkuyorlar. Fakat bu hükümetlerden hiçbirisi başka bir tercih hakkına sahip değil. Bir proleter devrim olmaksızın yeni bir savaş kaçınılmazdır.

2. Yakın geçmişte savaşların en büyüğünün arenası olan Avrupa, galipler ve mağlûplar tarafından benzer şekilde itilerek, durmaksızın bir çöküşe doğru sürükleniyor. Resmi programına göre “barışın örgütleyicisi” olacak olan ve Versailles sisteminin sürdürmeye, Birleşik Devletler’in hegemonyasını nötralize etmeye ve Kızıl Doğu’ya karşı bir siper oluşturmaya gerçekten niyetlenmiş olan Milletler Cemiyeti, emperyalist çelişkilerin sıkıştırmasına dayanamadı. Sadece sosyal-yurtseverlerin en kinikleri (Henderson, Vandervelde, Jouhaux ve diğerleri) hâlâ silahsızlanma ve pasifizm perspektiflerini Cemiyet’e bağlamaya çalışıyorlar. Gerçekte, Milletler Cemiyeti emperyalist kombinasyonların satranç tahtasında ikincil bir figürdür. Şimdi Cenevre’nin ardında sürdürülen diplomasinin esas işi, askeri müttefiklerin araştırılması, yani yeni bir katliama hummalı bir hazırlanıştan ibarettir. Bununla paralel olarak faşist Almanya’nın yeni ve korkunç bir itilim verdiği silahlanma artışı düzenli bir şekilde ilerlemektedir.

3. Milletler Cemiyeti’nin çöküşü, Avrupa kıtası üzerinde başlangıçtaki Fransız hegemonyasının çöküşüne ayrılmaz bir şekilde bağlıdır. *Fransa*’nın nüfussal ve ekonomik gücünün, beklenildiği üzere, Versailles sistemi için çok dar bir temel olduğu ortaya çıkmıştır. Dışlerine kadar silahlanmış ve görünüşte “savunmacı” bir karakter taşıyan Fransız emperyalizmi, yağma ve vahşetin meyvelerini hukuki anlaşmalarla korumaya zorlandığı ölçüde yeni bir savaşın gerçekte en önemli etkenlerinden biri olarak kalacaktır.

Dayanılmaz çelişkileri ve yenilginin sonuçları tarafından güdülen *Alman kapitalizmi*, demokratik pasifizmin deli gömleğini çıkarmaya zorlanmakta ve şimdi Versailles sistemi için baş tehdit olarak öne çıkmaktadır. Avrupa kıtası üzerindeki devlet kombinasyonları hâlâ genellikle galipler ve mağlûpların hattını izlemektedir. *İtalya* kalles arabulucu konumunda bulunmakta ve son savaşta yaptığı gibi, karar anında dostluğunu gücünün tarafına satmaya hazır beklemektedir. *İngiltere* Avrupa’daki antagonizmalardan, Avrupa ve Amerika arasındaki çelişkilerden, Uzak Doğu’da yaklaşan çatışmalardan yararlanmak umuduyla –daha önceki “görmekli yalıtılmışlığının” gölgesinden başka bir şey olmayan– “bağımsızlığını” yitirmemeye çalışmaktadır. Fakat İngiltere yönetimi kendi düzenlediği tasarımlarında çok daha az başarılıdır. İmparatorluğunun

bölünmesinden, Hindistan'daki devrimci hareketten, Çin'deki konumunun istikrarsızlığından çok korkan İngiliz burjuvazisi, bugünün genel istikrarsızlığının ve yarının felâketlerinin baş kaynaklarından biri olan kendi açgözlü ve alçak bekleme ve manevra politikasını Macdonald ve Henderson'un iğrenç ikiyüzlülüğüyle örtmektedir.

4. Savaş ve savaş sonrası dönem, *Birleşik Devletler*'in iç ve uluslararası konumunda çok büyük değişikliklere neden oldu. Birleşik Devletler'in, Avrupa ve bunun sonucu olarak dünya üzerindeki devasa ekonomik üstünlüğü, Birleşik Devletler burjuvazisine birinci savaş sonrası dönemde, tarafsız bir "uzlaştırıcı", "denizlerin özgürlüğünün" ve "açık kapı"nın savunucusu olarak görünmenin yolunu açtı. Sınai ve ticari kriz yine de muazzam bir güçle, iç piyasada yeterince destek bulan eski ekonomik dengenin karışıklığını açığa çıkarmaktadır. Bu yol tamamıyla tükenmiştir.

Şüphesiz Birleşik Devletler'in ekonomik üstünlüğü yok olmamıştır; tersine, Avrupa'nın daha da parçalanmışlığından dolayı potansiyel olarak büyümüştür bile. Fakat bu üstünlüğün kendisini ortaya koyduğu eski biçimler (endüstriyel teknik, ticaret dengesi, istikrarlı dolar, Avrupa'nın borçları) güncelliklerini yitirdiler: Gelişmiş teknik artık kullanılmıyor; ticari denge elverişsiz; dolar inişte; borçlar ödenmiyor. Birleşik Devletler'in üstünlüğü kendi ifadesini yeni biçimlerde bulmak zorundadır; bunun yolu ancak bir savaş tarafından açılabilir.

Çin'de "açık kapı" sloganı, birkaç Japon tümeninin karşısında güçsüzlüğünü kanıtıyor. Washington, Uzak Doğu politikasını, hem Japonya'yı hem de SSCB'yi zayıflatabilecek ve savaşın sonucuna bağlı olan ileriki stratejik planını hazırlayabilecek bir şekilde, SSCB ile Japonya arasında en elverişli anda bir askeri çatışmayı kışkırtabilecek şekilde yürütüyor. Filipinler'in özgürlüğe kavuşması konusundaki tartışmaları isteksizce sürdüren Amerikan emperyalistleri, Büyük Britanya ile bir sürtüşme durumunda, *Hindistan*'ın "özgürlüğe kavuşması" sorununu izleyen aşamada ortaya atmak için, gerçekte kendilerine Çin'de bölgesel bir zemin kurmaya hazırlanıyorlar. Birleşik Devletler kapitalizmi, 1914'te Almanya'yı savaş yoluna iten aynı problemlerle karşı karşıyadır. Dünya bölüşülmüştür? Yeniden bölüşülmelidir. Almanya için sorun, "Avrupa'yı organize etme" sorunu. Birleşik Devletler dünyayı "organize etmelidir". Tarih insanlığı Amerikan emperyalizminin volkanik patlamasıyla yüz yüze getirmektedir.

5. Geriliğin, yoksulluğun ve barbarlığın özüyle beslenen gecikmiş *Japon* kapitalizmi, katlanılmaz iç yaralar ve apseler tarafından ardı arkası kesilmeyen korsanca yağmalar yoluna sürüklenmektedir. Kendisine ait bir sınai zeminin olmayışı ve tüm toplumsal sistemin aşırı istikrarsızlığı, Japon kapitalizmini en saldırgan ve en kudurgan kapitalizm yapmaktadır. Bununla birlikte gelecek gösterecektir ki, bu açgözlü saldırganlığın arkasında az da olsa gerçek güçler vardır. Japonya savaş işaretini verecek ilk ülke olabilir; fakat Çarlık Rusya'sının yakasını bırakmayan tüm çelişkiler tarafından sarsılan yarı-feodal Japonya'dan, diğer ülkelerden önce devrim çağrısı da duyulabilir.

6. Yine de ilk silahın nerede ve ne zaman ateşleneceğini kesin olarak belirlemek oldukça gözüpek bir davranış olurdu. İç zorlukların etkisi altında olduğu kadar Sovyet-Amerikan mutabakatının etkisi altında da, Japonya geçici olarak geri çekilebilir. Fakat bu aynı koşullar, tersine, Japon askeri kurmayını henüz zaman varken saldırıyı hızlandırmaya da zorlayabilir. Fransız hükümeti bir "koruyucu" savaşa karar verecek mi ve bu savaş, İtalya'nın yardımıyla, bir meydan savaşına dönüşmeyecek mi? Ya da tersine Fransa, bir yanda bekleyip manevra yaparken, İngiltere'nin baskısı altında Hitler'le anlaşma yolunu tutup, bu suretle ona Doğu'ya saldırı yolunu açmış olmayacak mı?

Balkan yarımadası bir kez daha savaşın kışkırtıcısı olmayacak mı? Ya da bu kez inisiyatifi Tuna ülkeleri mi ele geçirecek? Faktörlerin çokluğu ve çatışan güçlerin iç içe geçmişliği somut bir tahmin olanağını dışlıyor. Fakat gelişmenin genel eğilimi tam olarak açıktır: savaş sonrası dönem yalnızca iki savaş arasındaki bir aralığa dönüşmüştür ve bu aralık gözlerimizin önünde artık tarihe karışmaktadır. Otoriter, Bonapartist ya da faşist devletle elele giden planlı, korporatif ya da devlet kapitalizmi düşüncesi, bir ütopya ve özel mülkiyet temelinde uyumlu bir ulusal ekonomi oluşturma resmi görevini üstlendiği ölçüde de bir yalan olarak kalıyor. Fakat bu düşünce, ulusun tüm ekonomik güçlerini yeni bir savaşın hazırlıklarına yoğunlaştırması ölçüsünde tehditkâr bir gerçekliktir. Bu iş şu an tam istimele yol alıyor. Yeni bir büyük savaş kapıları çalıyor. Bu savaş bir öncekinden çok daha yıkıcı ve zalim olacaktır. *Bu apaçık gerçek, yaklaşan savaşa karşı alınacak tutumu proleter politikanın merkezi sorunu haline getiriyor.*

SSCB Ve Emperyalist Savaş

7. Tarihsel ölçekte ele alındığında, dünya emperyalizmi ile Sovyetler Birliği arasındaki antagonizma, tek tek kapitalist ülkeleri birbirine karşı bir konuma getiren antagonizmadan son derece daha derindir. Fakat işçi devleti ile kapitalist devletler arasındaki sınıf çelişkisi, işçi devletinin evrimine ve dünya durumundaki değişikliklere bağlı olarak keskinlik bakımından değişir. Sovyet bürokratinin devasa gelişimi ve emekçi kitlelerin varoluş koşullarının zorluğu, dünya işçi sınıfının gözündeki SSCB'nin çekim kuvveti çok büyük ölçüde azaltmıştır. Sırasıyla, Komintern'in ağır yenilgilerinin ve Sovyet hükümetinin ulusal-pasifist dış politikasının dünya burjuvazisinin korkularını azaltmaması beklenemezdi. Son olarak, kapitalist dünyanın iç çelişkilerinin yeniden keskinleşmesi, Avrupa ve Amerika hükümetlerini bu aşamada kapitalizm ya da sosyalizm temel sorunu bakımından değil fakat emperyalist güçlerin mücadelesinde Sovyet devletinin konjonktürel rolü bakımından, SSCB'ye yaklaşmaya zorluyor. Saldırmazlık paktları, SSCB'nin Washington hükümetince tanınması vb., bu uluslararası durumun dış vurumudur. Hitler'in "Doğu tehlikesi"ni göstererek, Almanya'nı yeniden silahlanmasını yasallaştırmaya yönelik arkası kesilmeyen çabaları, özellikle Fransa ve onun uyduları kanadında (tam da komünizmin devrimci tehlikesinin varolan korkunç bunalıma rağmen keskinliğini kaybetmesinden ötürü) henüz bir yankı bulamadı. *Sovyetler Birliği'nin diplomatik başarıları* bu nedenle, en azından büyük ölçüde, uluslararası devrinin aşırı zayıflamasına dayandırılmak zorundadır.

8. Ne var ki, Sovyetler Birliği'ne karşı silahlı bir müdahaleyi tamamıyla gündem dışı olarak düşünmek ölümcül bir hata olacaktır. Eğer konjonktürel ilişkiler daha az keskin bir hale gelseydi, toplumsal sistemlerin çelişkileri yine de tüm gücüyle varlığını sürdürtürdü. Kapitalizmin sürekli gerileyişi, burjuva hükümetleri radikal kararlar almaya zorlayacaktır. Her büyük savaş, başlangıçtaki nedenlere bağlı olmaksızın, kapitalizmin tıkanmış damarlarına taze kan pompalamak amacıyla SSCB'ye karşı askeri müdahale sorununu doğrudan gündeme getirmek zorundadır.

Sovyet devletinin kesin ve derinden işleyen bürokratik yozlaşması kadar onun dış politikasının ulusal-muhafazakâr karakteri de, ilk işçi devleti olarak Sovyetler Birliği'nin sosyal doğasını değiştirmez. Eğilimsel olarak sosyalizan olan Sovyet mülkiyet ilişkilerinin karakterini ihmal eden ve SSCB ile burjuvadevlet arasındaki sınıf çelişkisini reddeden ya da üstünü örten her türden demokratik, idealist, aşırı sol ve anarşizan teoriler kaçınılmaz olarak –ve özellikle bir savaş söz konusuysa– karşı-devrimci politik sonuçlara varmak zorundadır.

Koşullar ve çatışmanın halihazırdaki nedenlerinden bağımsız olarak, kapitalist düşmanlarının saldırılarına karşı *Sovyetler Birliği'nin savunusu* her dürtüst işçi örgütünün temel ve zorunlu görevidir.

“Ulusal Savunu”

9. Ortaçağın bölgeciliği ile mücadele içinde kapitalizm tarafından oluşturulan *ulusal devlet*, kapitalizmin klasik arenası haline geldi. Fakat bu ulusal devlet biçimlenir biçimlenmez, ekonomik ve kültürel gelişimin üzerinde bir engel oluşturmaya başladı. Temel çelişki –üretici güçler ve üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki– ile bağlantılı olarak ulusal devletin çerçevesiyle üretici güçler arasındaki çelişki, kapitalizmin krizini dünya toplumsal sisteminin krizi haline getirir.

10. Eğer devlet sınırları bir darbeye silinip atılsaydı; üretici güçler kapitalizm altında bile, belli bir süreliğine –elbette sayısız kurbanlar pahasına– daha yüksek bir aşamaya yükselmeye devam edebilirdi. Üretim araçlarının özel mülkiyetinin ilga edilmesiyle, üretici güçler SSCB deneyiminin gösterdiği gibi, bir devletin çerçevesi içinde bile daha yüksek bir gelişime ulaşabilir. Fakat yalnızca özel mülkiyetin ve bir o kadar da uluslar arasındaki devlet engellerinin ilga edilmesi yeni bir ekonomik sistemin şartlarını oluşturabilir: *Sosyalist toplum*.

11. Ulusal devletin savunusu, her şeyden önce –ulusal devletin beşiği olan– parçalanmış Avrupa’da, kelimenin tam anlamıyla *gerici bir görev*dir. Ulusal devlet, sınırlarıyla, pasaportlarıyla, parasal sistemiyle, gümrüğü ve bu gümrüğün korunması için ordusuyla insanlığın ekonomik ve kültürel gelişiminin önünde korkunç bir engel haline gelmiştir. Proletaryanın görevi ulusal devletin savunulması değil, onun tam ve kesin tasfiyesidir.

12. Eğer bugünkü ulusal devlet ilerici bir faktör sunmuş olsaydı, bu durumda onun politik biçimlerine bağlı olmaksızın ve şüphesiz savaşı kinin ilk önce “başlattığı” dikkate alınmaksızın ulusal devletin savunulması gerekirdi. Ulusal devletin tarihsel fonksiyonu sorununu verili bir hükümetin “suçu” sorunu ile karıştırmak saçmadır. Bir kinse yaşamak için döşenmiş bir evi, yangın, dikkatsizlik ya da ev sahibinin kötü niyeti nedeniyle başladı diye korumayı reddedebilir mi? Fakat burada söz konusu olan tam olarak, *yaşamak için değil yalnızca ölüm için donatılmış* bir (verili) evdir. Halkların yaşamalarını sağlamak için, ulusal devletin yapısı temellerine kadar yıkılıp yerle bir edilmelidir.

13. Ulusal savunuyu vaaz eden bir “sosyalist”, çürüten kapitalizmin hizmetindeki bir küçük-burjuva gericidir. Savaş zamanında kendini ulusal devlete bağlamamak, savaş haritalarını değil sınıf mücadelesinin haritasını takip etmek, ancak daha barış döneminde ulusal devlete karşı uzlaşmaz bir savaşı çoktan deklare etmiş bir parti açısından olanaklıdır. Bir proleter öncü, ancak emperyalist devletin objektif gerici rolünü tam olarak kavrayarak her türden sosyal-yurtseverliğe göğüs gerebilir. Bu şu anlama gelir: “ulusal savunu” politika ve ideolojisinden gerçek bir kopuş ancak *uluslararası proleter devrim* bakışı açısı sayesinde olanaklıdır.

Ulusal Sorun ve Emperyalist Savaş

14. İşçi sınıfının *ulusu* yoktur. Tersine, tam da tarih ulusun kaderini işçi sınıfının ellerine verdiği için işçi sınıfı, ulusu sadece sömürütçülerin önemsiz bir azınlığının çıkarları uğruna, işçileri yarın yeni ölümcül tehlikelere mahkûm edecek şekilde “koruyan” emperyalizme, ulusal bağımsızlık ve özgürlük işini emanet etmeyi reddeder.

15. Uлуу kendi gelişimi için kullanagelen kapitalizm hiçbir yerde, dünyanın hiçbir köşesinde ulusal sorunu tam olarak çözmemiştir. Versailles Avrupa’sının sınırları ulusların canlı bedenlerinin dışında çizilmiştir. Ulusal sınırlar ile devlet sınırlarını çakışan bir hale getirmek üzere kapitalist Avrupa’nın sınırlarını yeniden çizmek düşüncesi ütopyanın en has biçimidir. Hiçbir hükümet, topraklarının bir karışımı bile barışçıl bir şekilde vermeyecektir. Yeni bir savaş Avrupa’yı ulusların sınırlarına denk düşen bir şekilde değil, savaş haritalarına göre yeniden bölecektir. Tam ulusal determinasyon ve Avrupa’nın tüm halklarının barışçıl işbirliği görevi, ancak burjuva egemenliğinden arındırılmış Avrupa’nın ekonomik olarak birleşmesi temelleri üzerinde çözüme kavuşturulabilir. *Avrupa Birleşik Devletleri* sloganı sadece Balkan ve Tuna halklarının kurtuluşu için değil, aynı zamanda Alman ve Fransız halklarının da kurtuluşu için bir slogandır.

16. Bugün bile bağımsız ulusal devlet amacıyla savaşan *Doğu’nun sömürge ve yarı-sömürge ülkeleri* sorunu, özel ve önemli bir yer işgal etmektedir. Mücadeleleri çift kat ilericidir: Asyatizm, bölgecilik ve yabancı esaretinden dolayı parçalanan geri halklar, emperyalist devletlere güçlü darbeler vuruyorlar. Fakat her şeyden önce şu açıkça anlaşılmalıdır ki, Asya ve Afrika’daki gecikmiş devrimler, ulusal devlet için yeni bir rönesans dönemi açma yeteneğinde değildir. Sömürgelerin özgürlüğe kavuşması dünya sosyalist devrimine yalnızca devasa bir giriş olacaktır; tıpkı aynı zamanda bir yarı-sömürge olan Rusya’daki gecikmiş demokratik altüstlüğü sosyalist devrime yalnızca bir giriş niteliğinde olması gibi.

17. Gecikmiş ve çoktandır çürüten kapitalizmin, yarı-feodal, yani yarı-köle varlık koşullarını desteklediği *Güney Amerika*’da, dünya antagonizmaları, komprador kliklerin keskin bir mücadelesine, devletler arasındaki uzatılmış silahlı çatışmalara ve bu devletlerin içinde süregelen altüstlüklerle yol açmaktadır. Amerika kıtasının kuzey yarısını, tarihsel yükselişi döneminde tek bir federasyon olarak birleştirebilen Amerikan burjuvazisi, bugün bu işten elde ettiği tüm gücünü, güney yarısını parçalamak, zayıflatmak ve köleleştirmek amacıyla kullanmaktadır. Güney ve Orta Amerika, gerilik ve köleleştirilmelerinin tüm ıstıraplarından ancak tüm devletlerini tek bir güçlü federasyon olarak birleştirmeleri sayesinde kurtulabilecektir. Fakat bu görevi yerine getirmek üzere göreve çağrılacak olan, tamamıyla yabancı emperyalizmin satın alınmış acentası olan geç kalmış Güney Amerikan burjuvazisi değil, ezilen kitlelerin seçilmiş lideri genç Güney Amerikan proletaryası olacaktır. Dünya emperyalizminin zorbalık ve entrikalarına ve yerli komprador kliklerin kanlı faaliyetine karşı mücadeledeki slogan bu nedenle: *Güney ve Orta Amerika Sovyet Birleşik Devletleridir*. Ulusal sorun her yerde toplumsal sorunla kaynaşmıştır. Ancak iktidarın dünya proletaryasınca fethedilmesi, gezegenimizin tüm ulusları için gerçek ve sürekli gelişme özgürlüğünü garanti altına alabilir.

Demokrasi Savunusu

18. Ulusal savunu sahtekârlığı mümkün olan her yerde *demokrasi savunusu* ek sahtekârlığıyla örtbas edilmektedir. Eğer şimdi bile, emperyalizm çağında bile, Marksistler demokrasiyi faşizm ile aynı tutmıyorlarsa ve her an faşizmin demokrasiye tecavüzünü püskürtmeye hazırlarsa, proletarya savaş durumunda faşist hükümetlere karşı demokratik hükümetleri desteklemek zorunda değil midir?

Rezil bir sofizm! Biz demokrasiyi faşizme karşı proletaryanın örgütleri ve yöntemleri aracılığıyla savunuruz. Sosyal-demokrasinin tersine, biz bu

savunuyu burjuva devlete emanet etmeyiz [Devlet, müdahalede bulun!]. Ve eğer barış döneminde en “demokratik” hükümete karşı uzlaşmaz muhalefet konumunda kalıyorsak, kapitalizmin tüm rezillik ve cinayetlerinin en vahşi ve kanlı biçime büründüğü savaş zamanında hükümet için sorumluluğun bir nebzesini bile nasıl üstlenebiliriz ki?

19. Büyük güçler arasındaki modern savaş, demokrasiyle faşizmarasındaki çatışma anlamına değil, dünyanın yeniden bölünmesi için iki emperyalist kampın mücadelesi anlamına gelir. Dahası savaş kaçınılmaz olarak uluslararası bir karaktere bürünmek zorundadır ve her iki kampta da “demokratik” devletler olduğu kadar faşist (yarı-faşist, Bonapartist vb.) olanlar da bulunacaktır. Fransız emperyalizminin cumhuriyetçi biçimi, onu barış zamanında Polonya, Yugoslavya ve Romanya’daki askeri-burjuva diktatörlüğüne dayanmaktan alıkoymadığı gibi, Avusturya ve Almanya’nın birleşmesine karşı bir engel olarak, gerektiğinde Avusturya-Macaristan monarşisini restore etmekten de alıkoymayacaktır. Son olarak, bizzat Fransa’da zaten bugün yeterince zayıflamış olan parlamenter demokrasi, eğer savaş başlamadan devrilmezse şüphesiz savaşın ilk kurbanlarından biri olacaktır.

20. Birtakım uygar ülkelerin burjuvazisi, iç tehlike durumunda, egemenliğinin parlamenter biçimini otoriter, diktatoryal, Bonapartist ya da faşist biçimle nasıl da fazlaca gürtüldü çıkarmadan değiştirdiğini çoktandır gösterdi ve göstermeye de devam ediyor. Hem iç hem de dış tehlikelerin temel sınıf çıkarlarını on kat daha güçlü tehdit edeceği savaş zamanında burjuvazi bu değişimi çok daha hızlı ve daha kararlı biçimde yapacaktır. Bu koşullar altında, bir işçi partisinin “kendi” ulusal emperyalizmine kırılan demokratik kabuk uğruna verdiği destek; *bağımsız bir politikadan vazgeçme ve işçilerin şovenistik demoralizasyonu*, yani insanlığı yıkımdan kurtarabilecek yegâne faktörün mahvedilmesi anlamına gelir.

21. Savaş zamanında “demokrasi mücadelesi” her şeyin ötesinde, işçi basınının ve işçi örgütlerinin kudurgan askeri sansüre ve askeri otoriteye karşı korunması için verilecek mücadeleye işaret eder. Bu görevler temelinde devrimci öncü, diğer işçi örgütleriyle –*kendi “demokratik” hükümetine karşı*– bir birleşik cephenin yollarını aramalı, fakat hiçbir durumda düşman ülkeye karşı kendi hükümetiyle bir birliğe çaba harcamamalıdır.

22. Emperyalist bir savaş kapitalist egemenliğin devlet biçimi sorunu üzerinde durur. Her ulusal burjuvazinin önüne ulusal kapitalizmin kaderi sorunu ve tüm ülkelerin burjuvazisinin önüne de genel olarak kapitalizmin kaderi sorunu koyar. Ancak bu nedenle proletarya da sorunu şöyle koymak zorundadır: *Kapitalizm mi yoksa sosyalizm mi*, emperyalist kamplardan birinin zaferi mi yoksa proleter devrim mi?

Küçük ve Tarafsız Devletlerin Savunusu

23. Ulusal savunma kavramı, özellikle demokrasinin savunusu düşüncesiyle biraraya geldiğinde, reddedilemez ve mutlak dogma olarak kabul ettikleri ulusal sınırlarının korunmasını amaçladıklarını açıklayan, bağımsız bir fetih politikasına angaje olma yeteneksizliğindeki küçük ve tarafsız ülkelerin (İsviçre, kısmen Belçika, İskandinavya ülkeleri ...) işçilerini çok kolay bir biçimde aldatabilir. Fakat Belçika örneğiyle, biçimsel tarafsızlığın emperyalist paktlar sistemiyle nasıl doğal olarak yer değiştirdiğini ve “ulusal savunma” savaşının nasıl kaçınılmaz olarak ilhakçı bir barışa yol açtığını tam olarak görmektediriz. Savaşın niteliği, bizzat (“tarafsızlığın ihlali”, “düşman istilası” vb.) ele alınan başlangıçtaki olay tarafından değil, savaşın temel itici güçleri, bütün gelişimi ve sonunda yol açtığı sonuçlar tarafından belirlenir.

24. İsviçre burjuvazisinin savaşın inisiyatifi kendisi üstüne almayacağı kolayca kabul edilebilir. Bu bağlamda İsviçre burjuvazisinin, *savunmacı pozisyonundan* bahsetmeye diğer tüm burjuvazilerden daha fazla biçimsel hakkı vardır. Fakat İsviçre’nin kendisini olayların akışı tarafından savaşın içine çekilmiş bulabileceği andan itibaren; o, aynı şekilde emperyalist amaçlar peşinde koşarak dünya güçlerinin mücadelesine girecektir. Tarafsızlık bozulacaksa, İsviçre burjuvazisi, tarafsızlığın bozulmasında hangi tarafın daha büyük sorumluluk taşıdığına ve hangi kampta daha fazla “demokrasi” olduğuna bakmaksızın iki saldırgan taraftan daha güçlü olanla birleşecektir. Bu nedenle, son savaşta, Çarlığın müttefiki olan Belçika, savaş boyunca, müttefikler sırası geldiğinde Yunanistan’ın tarafsızlığını bozmayı avantajlı bulduklarında bile hiçbir suretle müttefikler kampını terk etmedi.

Yalnızca kıyıda kalmış bir İsviçre köyünden çıkan umutsuz kalın kafalı bir burjuva (Robert Grimm gibi), içine sürüklendiği dünya savaşının İsviçre’nin bağımsızlığının savunusu için yürütüldüğünü ciddi olarak düşünebilir. Aynen, bir önceki savaşın Belçika’nın tarafsızlığını silip süpürmesi gibi, yeni savaş da İsviçre’nin bağımsızlığından eser bırakmayacaktır. İster savaştan sonra İsviçre varlığını bağımsızlığı olmasa bile bir devlet olarak elinde tutsun, ya da ister onun “ulusal savunma”sunun pek bir önem taşımadığı bir dizi Avrupa ve dünya faktörleri temelinde Almanya, Fransa ve İtalya arasında bölünecek olsun.

Bu nedenle, tarafsız, demokratik, sömürgelere sahip olmayan ve ulusal savunma düşüncesinin gözümlüğünün önünde en saf biçime büründüğü bir devlet olan İsviçre için bile olsa emperyalizmin yasaları istisna tanımaz. İsviçre burjuvazisinin “ulusal savunma politikasına katılma” talebine, İsviçre proletaryası devrimci bir yükselişi yaklaştırmak için *sınıf savunusu* politikasıyla cevap vermek zorundadır.

İkinci Enternasyonal ve Savaş

25. *Uluslararası savunma* buyruğu, sınıfların ulusal dayanışmasının sınıf mücadelesinin üstünde olduğu dogmasından yola çıkar. Gerçekte, hiçbir mülk sahibi sınıf anavatan savunmasını bu şekilde kabul etmez; her koşulda, bu formül ile anavatandaki ayrıcalıklı konumlarının korunmasını örtbas etmiş olurlar. Deviren yönetici sınıflar her zaman “yenilgiçi” hale gelirler, yani ayrıcalıklı pozisyonlarını yabancı orduların yardımıyla yeniden kurmaya hazırdırlar.

Kendi çıkarlarının bilincinde olmayan ve kurban edilmeye alışmış olan ezilen sınıflar, “ulusal savunma” sloganını mutlak bir değer gibi, yani sınıfların üstünde duran mutlak bir görevnişçesine kabul ediyorlar. İkinci Enternasyonal partilerinin temel tarihsel suçu, *kölelik alışkanlıklarının ve ezilmişliğin geleneklerinin* gelişmesine yardım edip güçlendirmelerinden, kitlelerin devrimci kızgınlıklarını nötralize etmelerinden ve kitlelerin sınıf bilinçlerini yurtseverlik düşüncesi yardımıyla tahrif etmelerinden oluşur.

Eğer Avrupa proletaryası büyük savaşın sonunda burjuvaziyi devrimediyse; eğer insanlık bugün krizin ölümcül acıları içinde kıvranyorsa; eğer yeni bir savaş kent ve köyleri bir harabeler yığınına dönüştürmekle tehdit ediyorsa –bu suçların ve felâketlerin baş sorumluluğu İkinci Enternasyonal’e aittir.

26. Sosyal-yurtseverlik politikası kitleleri *faşizmin önünde çaresiz* bırakmaktadır. Eğer savaş zamanında ulusal çıkarlar uğruna sınıf mücadelesini reddetmek gerekliyse, “ulusu” savaştan hiç de daha az tehlikeye atmayan büyük ekonomik bunalımlar döneminde de

“Marksizm”den vazgeçilmesi bir gerekliliktir. 1915 Nisanından önce Rosa Luxemburg bu sorunu şu sözcüklerle ortaya koymuştu: “Sınıf mücadelesi ya savaş zamanında bile proleter varlığının zorunlu yasadır ... ya da barış zamanında bile *anayurdun güvenliği ve ulusal çıkarlara karşı bir suçtur.*” “Ulusal çıkarlar” ve “anayurdun güvenliği” düşüncesi faşizm tarafından proletarya için zincirler ve prangalara dönüştürülmüştür.

27. *Alman sosyal demokrasisi* Hitler’in dış politikasını, ta ki Hitler onu söktüp atana kadar destekledi. Faşizmin demokrasi ile son yer değişimi, sosyal demokrasinin, politik rejim onun kârlarını ve çıkarlarını garanti ettiği sürece yurtsever olarak kaldığını açığa vurmuştur. Kendilerini dışarıya göç koşulları içinde bulan sabık Hohenzollern yurtseverleri geriye çark ediyorlar ve Hitler’e karşı Fransız burjuvazisinin vereceği koruyucu bir savaşa alkış tutmaya hazırlar. İkinci Enternasyonal, yarı Alman burjuvazisi küçük bir parmak işaretiyle geriye çağırırsa hemen eski ateşli yurtseverler haline dönecek olan Wels ve ortaklarını hiçbir güçlük çıkarmaksızın affetti.

28. *Fransız, Belçikalı ve diğer sosyalistler* Alman olaylarına “ulusal savunuyu” sorununda kendi burjuvazileriyle açık bir ittifak vastasıyla cevap verdiler. Resmi Fransa, Fas’a karşı “küçük”^[1], “önemsiz” fakat olağanüstü gaddarca bir savaş yürütürken, Fransız sosyal demokrasisi ve reformist sendikalar, kafalarında esas olarak Almanya’dan intikam alma savaşı varken, kongrelerinde *genel* olarak savaşın insanlık dışı olduğunu tartıştılar. Tam anlamıyla yeni kârlar sorununun söz konusu olduğu sömürge soygunlarının gaddarlıklarını destekleyen partiler, bizzat burjuva cumhuriyetin kaderini ilgilendiren büyük bir savaş içinde her ulusal hükümeti gözleri kapalı olarak destekleyeceklerdir.

29. Sosyal demokrat politikanın proletaryanın tarihsel çıkarlarıyla olan uyumsuzluğu, bugün, emperyalist savaşın arifesine oranla karşılaştırmaz ölçüde daha derin ve keskindir. Kitlelerin yurtsever önyargılarıyla mücadele, her şeyden öte, bir örgüt olarak, bir parti olarak, bir program olarak, bir bayrak olarak *İkinci Enternasyonal’e* karşı uzlaşmaz bir *mücadele* anlamına gelir.

Merkezcilik Ve Savaş

30. Birinci emperyalist savaş, bir *devrimci* parti olarak İkinci Enternasyonal’i tamamiyle dağıtmış ve bu suretle Üçüncü Enternasyonal’i oluşturanın gereklilik ve olanağını yaratmıştı. Fakat Almanya ve Avusturya-Macaristan’daki cumhuriyetçi “devrim”, bir dizi ülkede demokratik oy hakkı, savaştan sonraki ilk yıllarda toplumsal yasalar alanında ürkmüş Avrupa burjuvazisinin verdiği ödünler; tüm bunlar, Leninizmin epigonlarının felâket getirici politikalarıyla birleştiğinde İkinci Enternasyonal’e, artık bir devrimci parti olarak değil barışçıl reformların muhafazakâr-liberal işçi partisi olarak hatırı sayılır bir soluk alma zamanı tanımıştır. Buna rağmen, çok yakın bir zamanda –nihayet son dünya krizinin gelmesiyle– reformlar yolundaki tüm olanakların tüketildiği kanıtlandı. Burjuvazi karşı saldırıya geçti. Sosyal demokrasi kazanımları birbiri ardına haince terk etti. Reformizmin tüm türleri –parlamentar, sendikal, belediyesel, kooperatif “sosyalizm”– son yıllardaki felâketlerden ve onarılmaz iflâslardan zarar gördü. Bunun bir sonucu olarak, yeni bir savaşın hazırlıkları İkinci Enternasyonal’i kırık bir omurgayla yakaladı. Sosyal demokrat partiler yoğun bir renk değiştirme sürecinden geçiyorlar. İstikrarlı reformizm yeni bir renge bürünüyor; ya sessizleşiyor ya da parçalanıyor. Reformizmin yeri, ya eski partiler içinde sayısız hizipler biçiminde bulunan ya da bağımsız örgütler olarak duran *merkezciliğin çeşitli tonları* tarafından ele geçirilmektedir.

31. Anavatanın savunusu sorununda, *maskeli reformistler ve sağ merkezciler* (Leon Blum, Hendrik de Man, Robert Grimm, Martin Tranmæl, Otto Bauer ve diğerleri) birlikte hesaplanmış ve aynı zamanda burjuvaziyi uzlaştırmak ve işçileri aldatmak üzere, diplomatik, karışık, koşullu formülasyonlara artan ölçülerde başvuruyorlar. Anavatanı dış “faşizm”den korumaktan, ulusal burjuvazinin programlarını desteklemeye kadar vaatler vererek, ekonomik “planlar” ya da bir dizi toplumsal talepler ileri sürüyorlar. Sorunu böyle koymanın amacı, devletin sınıf karakterini örtmeye, iktidarın fethi sorunundan yakayı sıyrmaya ve “sosyalist” bir plan örtüsü altında kapitalist anavatanın savunmasını sürdürmeye bağlıdır.

32. Çok sayıda küçük nüansa ayırt edilen *sol merkezciler* (Almanya’da SAP, Hollanda’da OSP, İngiltere’de ILP, Fransa’da Zyromsky ve Marceau Pivert grupları^[2] ve diğerleri) söylemde anavatanın savunusunu reddetmeye vardılar. Ancak bu açık vazgeçişten gerekli pratik sonuçları çıkarmıyorlar. Onda dokuzu değilse de enternasyonalizminin büyük kısmı platonik bir karakter taşır. Sağ merkezcilerden kopmaktan korkuyorlar; “sektecilik”le mücadele adına, Marksizme karşı mücadele yürütüyor, devrimci bir Enternasyonal için savaşmayı reddediyor ve başında kralın uşağı Vanderveelde’nin bulunduğu İkinci Enternasyonal’de kalmaya devam ediyorlar. Kitlelerin sola doğru kaydıkları belli anlarda açığa vurdukları gibi, son tahlilde merkezciler, proletarya içindeki devrimci yeniden gruplanmaları ve sonuç olarak savaşa karşı mücadeleyi de frenlerler.

33. Tam özü itibarıyla, merkezcilik yarı-gönüllülük ve kararsızlık anlamına gelir. Fakat savaş sorunu kararsızlık *politikası* için en elverişsizidir. Kitleler için, merkezcilik her zaman kısa bir geçiş evresidir. Büyüyen savaş tehlikesi şu an işçi hareketinde baskın olan merkezci gruplanmalar arasında daha keskin farklılaşmalara yol açacaktır. Proletaryanın öncüsü savaşa karşı mücadelede daha iyi silahlanmış olacak, daha kısa zamanda ve daha tam olarak aklını merkezciliğin örümcek ağından kurtaracaktır. Bu yolda başarı için zorunlu bir koşul, savaşa ilişkin bütün sorunları açıkça ve uzlaşmaz biçimde ortaya koymaktır.

Sovyet Diplomasisi ve Uluslararası Devrim

34. İktidarın ele alınmasından sonra, bizzat proletarya “anavatanın savunusu” pozisyonuna geçer. Fakat bu formül o andan itibaren tümüyle yeni bir tarihsel içerik kazanıyor. Yalıtılmış işçi devleti kendine yeterli bir varlık değil, yalnızca *dünya devrimi için bir talim zeminidir*. Proletarya SSCB’yi savunarak ulusal sınırları değil, geçici olarak ulusal sınırlarla kuşatılmış olan sosyalist diktatörlüğü savunmaktadır. Sadece, proleter devrimin ulusal çerçeve içinde tamamlanamayacağı; proletaryanın belli başlı ülkelerdeki zaferi olmadan SSCB’deki sosyalist inşanın tüm başarılarının başarısızlığa mahkûm olduğu; dünyada herhangi bir ülke için uluslararası devrimden başka kurtuluş olmadığı; sosyalist toplumun yalnızca uluslararası işbirliği temelinde kurulabileceği gerçeğinin derin bir kavranışı; sadece bu kana ve ilğe işleyen sıkı inançlar, savaş zamanında devrimci proleter politika için güvenli bir zemin yaratabilir.

35. Sovyetlerin, tek ülkede sosyalizm teorisinden kaynaklanan, yani uluslararası devrimin sorunlarının tam bir ihmali olan dış politikası, iki düşünceye dayanır: *Genel silahsızlanma* ve karşılıklı olarak *saldırının reddi*. Diplomatik garantiler arayan Sovyet hükümeti, kapitalist kuşatmanın koşullarından kaynaklanan savaş ve barış sorununun tamamiyle biçimsel bir sunuluşuna başvurmak zorunda kalmıştır. Ancak, uluslararası devrimin zayıflığı ve büyük ölçüde bizzat Sovyet hükümetinin önceki hataları tarafından ona dayatılan bu düşünceye uyarlanma

yöntemleri, hiçbir şekilde genel bir sistem düzeyine çıkarılamaz. Fakat Sovyet diplomasisinin, kaçınılmazlığın, izin verilebilirliğin, pratik ödümlerin sınırını çoktan aşmış olan söz ve eylemleri, Üçüncü Enternasyonal'in uluslararası politikası için kutsal ve dokunulmaz bir temel olarak koyuldu ve bunlar en rezilce pasifist yanılsamaların ve sosyal-yurtsever saçmalıkların kaynağı haline getirildi.

36. *Silahsızlanma* savaşa karşı bir önlem değildir; çünkü Almanya deneyinin kendisinin gösterdiği gibi, kısmi silahsızlanma yeniden silahlanma yolunda sadece bir aşamadır. Yeni ve çok hızlı bir yeniden silahlanma olasılığı modern endüstriyel teknolojinin doğasında vardır. "Genel" silahsızlanma, gerçekleştirilebilseydi bile, yalnızca daha güçlü endüstriyel ülkelerin askeri üstünlüğünün daha da güçlenmesi anlamına gelirdi. "Yüzde elli silahsızlanma", tam silahsızlanmaya değil, yüzde yüz yeniden silahlanmaya giden yoldur. Silahsızlanmayı "savaşı önlemek için tek gerçek yol" olarak sunmak, küçük-burjuva pasifistlerle ortak bir cephe uğruna işçileri yanlış yönlendirmektir.

37. Sovyet hükümetinin emperyalistlerle yapılmış herhangi bir anlaşmada *saldırı* terimini çok büyük bir kesinlikle tanımlama hakkına bir an için itiraz edemeyiz. Fakat koşullara bağlı bu hukuksal formülü uluslararası ilişkilerin yüksek bir düzenleyicisine dönüştürmeye çalışmak, proletaryanın uluslararası politikasını varolan ilhakların ve zor yoluyla tesis edilmiş sınırların savunmasına indirgeyerek devrimci kriterlerin yerine muhafazakâr kriterleri geçirmektedir.

38. Biz pasifist değiliz. Biz devrimci bir savaşı ancak, bir ayaklanma gibi, proletaryanın politikasının bir aracı olduğu kadarıyla düşünüyoruz. Bizim savaşa karşı tavrımız hukuksal "saldırı" formülü tarafından değil, savaşı hangi sınıfın ve hangi amaçlarla yürüttüğü sorunu tarafından belirlenir. "Savunma" ve "saldırı", aynı sınıf çatışmasında olduğu gibi devletlerin çatışmasında da, bir hukuksal ya da ahlâki norm sorunu değil yalnızca pratik bir çıkar sorunudur. Versailles sayesinde, Leon Blum, Vandervele ve diğerlerine, barışı savunma maskesi altında emperyalist yağmayı savunma olanağı verilmiştir. Saldırının açık kriteri, bu bayların sosyal-yurtsever politikası için bir destek zemini oluşturmaktadır.

39. Stalin'in meşhur "Ne başkalarının bir karşı toprağını istiyoruz ne de kendimizinkinin bir kısmından vazgeçmeyi" formülü, proleter devrimin sakırgan doğasıyla radikal bir çelişki içinde statükonun korunması için muhafazakâr bir programı ifade ediyor. *Tek ülkede sosyalizm ideolojisi* kaçınılmaz olarak ulusal devletin gerici rolünün bulanıklaştırılmasına, onunla uzlaşmaya, onu idealize etmeye ve devrimci enternasyonalizmin öneminin azaltılmasına yol açıyor.

40. Üçüncü Enternasyonal'in liderleri Sovyet diplomasisinin politikasını, işçi devletinin *emperyalizm kampındaki çelişkilerden yararlanılması* gerektiği temelinde haklı gösteriyorlar. Bu ibare başlı başına su götürmez, ancak somutlaştırılmaya ihtiyacı var.

Her sınıfın dış politikası onun iç politikasının devamı ve gelişimidir. Eğer iktidardaki proletarya dış düşmanlarının kampındaki çelişkilerin ayırımına varıp, onlardan yararlanmak zorundaysa, hâlâ iktidar için savaşmakta olan proletarya kendi iç düşmanlarının kampındaki çelişkileri ayırt etmeyi ve onlardan yararlanmayı öğrenmelidir. Üçüncü Enternasyonal'in reformist demokrasiyle faşizm arasındaki çelişkileri kavramada ve onlardan yararlanmada gösterdiği kesin yetersizlik, doğrudan doğruya proletaryanın çok büyük zarar görmesine yol açtı ve onu yeni bir savaş tehlikesiyle yüz yüze bıraktı.

Diğer taraftan, emperyalist devletler arasındaki çelişkilerden uluslararası devrimin bakış açısı dışında hiçbir şekilde yararlanılmamalıdır. SSCB'nin savunulması, yalnızca, eğer uluslararası proletaryanın öncüsü Sovyet diplomasisinin politikasından bağımsızsa; eğer onun, uluslararası devrimin ve böylece Sovyetler Birliği'nin çıkarlarına doğrudan karşı olan ulusal muhafazakâr yöntemlerini tam olarak sergileme özgürlüğü varsa makuldür.

SSCB ve Emperyalist Kombinasyonlar

41. Sovyet devleti şu anda yolunu *Milletler Cemiyeti*'ne göre değiştirme sürecindedir. Üçüncü Enternasyonal her zamanki gibi Sovyet diplomasisinin sözlerini ve jestlerini kölece yineliyor. Her türden "aşırı-sollar", Sovyetler Birliği'ni bir kez daha burjuva devletler arasında saymak için bu fırsattan yararlanıyorlar. Kendi özel ulusal kaygılarına bağlı olarak Sosyal Demokrasi, SSCB'nin Milletler Cemiyeti ile "uzlaşması"nın Moskova'nın politikasının burjuva-milliyetçi karakterinin kanıtı olarak, ya da tam tersine, Milletler Cemiyeti'nin ve genelde tüm pasifist ideolojinin rehabilitasyonu olarak yorumluyor. Bu sorunda da Marksist bakış açısının bu küçük-burjuva değerlendirmelerle ortak hiçbir noktası yoktur.

İlke olarak bizim Milletler Cemiyeti'ne yaklaşımımız, Milletler Cemiyeti'nin içinde olsun ya da olmasın tek tek her bir emperyalist devlete karşı tavrımızdan farklı değildir. Sovyet devletinin emperyalizmin antagonist gruplaşmaları arasındaki manevrası, aynı zamanda Milletler Cemiyeti'ne göre de bir manevra politikasını öngörür. Japonya ve Almanya Cemiyet'te olduğu sürece, Cemiyet, en önemli emperyalist soyguncuların SSCB zararına anlaşmaları için bir arena olma tehdidi taşıyordu. Sovyetler Birliği'nin en yakın ve baş düşmanları Japonya ve Almanya çıktıktan sonra Milletler Cemiyeti, kısmen Fransız emperyalizminin müttefikleri ve kölelerinin bloku haline, kısmen de Fransa, İngiltere ve İtalya arasındaki bir mücadele arenasına dönüştü. Milletler Cemiyeti'yle şu ya da bu kombinasyon, özünde ona eşit derecede düşman olan emperyalist kamplar arasında dümen çeviren Sovyet devletine dayatılabilir.

42. Proletaryanın öncüsü, varolan durumun tamamen gerçekçi bir hesabını bizzat vererek, aynı zamanda aşağıdaki hususları öne çıkarmak zorundadır:

a. Ekim devriminden 16 yıl sonra SSCB için Cemiyet'le bir yakınlaşma rama ve bu yakınlaşmayı soyut pasifist formüllerle örtme gereksinimi, *uluslararası proleter devrimin son derece güçsüzleştirilmesinin* ve SSCB'nin uluslararası konumunun sonucudur.

b. Sovyet diplomasisinin *soyut pasifist formülasyonlarının* ve Milletler Cemiyeti'ne yönelttiği komplimanların, bunların sorumluluğunu taşımayı her şekilde reddeden, fakat tam tersine sahteliklerini ve ikiyezültiliklerini sergileyen, proletaryayı gerçek antagonizmaların ve gerçek güçlerin açık bir kavranışı temelinde hareketlendirmenin daha iyi olduğunu ortaya koyan uluslararası proleter partinin politikasıyla hiçbir ortak noktası yoktur.

43. Varolan durumda, *SSCB'nin emperyalist bir devletle ittifakı*, ya da diğerine karşı bir emperyalist kombinasyonla ittifakı, savaş durumunda, asla hesaba katılmamazlık edilemez. Koşulların baskısı altında, bu türden geçici bir ittifak demirden bir zorunluluk haline gelebilir, bununla birlikte, tam da bu nedenle hem SSCB ve hem de dünya devrimi açısından en büyük tehlikeye de dönüşebilir.

SSCB kendisini bazı emperyalist devletlerle, diğerlerine karşı askeri bir ittifaka zorlanma durumunda bulsa dahi, uluslararası proletarya onu savunmayı reddetmez. Fakat bu durumda, uluslararası proletarya kendi tam bağımsızlığını Sovyet diplomasisinden ve dolayısıyla Üçüncü Enternasyonal'in bürokrasisinden de, diğer herhangi bir durumda olduğundan çok daha fazla korumak zorundadır.

44. Fakat diğer taraftan, emperyalizmle olan mücadelesinde işçi devletinin kararlı ve sadık savunucusu olarak kalmak, uluslararası proletaryayı SSCB'nin emperyalist müttefiklerinin müttefiki yapmaz. Kendisini SSCB'yle müttefik durumunda bulan herhangi bir kapitalist ülkenin proletaryası, *ülkesinin emperyalist hükümetiyle uzlaşmaz düşmanlığını* asla unutmamalıdır. Bu bakımdan, onun politikası SSCB'ye karşı savaştan bir ülkedeki proletaryanın politikasından farklı olmayacaktır. Fakat pratik işlerin doğasında, somut savaş durumuna bağlı olarak önemli farklılıklar ortaya çıkabilir. Örneğin Amerikan proletaryasının, SSCB'ye Japonya'nın savaşı durumunda SSCB'ye gönderilen Amerikan mühimmatına sabotaj yapması aptalca ve canice olurdu. Fakat SSCB'ye karşı savaştan bir ülkenin proletaryası bu türden etkinliklere –grevler, sabotaj vb.– başvurmamak zorunda olacaktır.

45. SSCB'nin emperyalist müttefikine karşı uzlaşmaz proletermuhalefeti, bir taraftan uluslararası sınıf politikası temelinde, diğer taraftan ise söz konusu hükümetin emperyalist amaçları, bu “müttefiklik”in güvenilmez karakteri, onun SSCB'deki kapitalist altüst oluşa dair spekülasyonu vs. temelinde gelişmelidir. Bu nedenle, proletarya partisinin “müttefik” bir ülkedeki politikası, düşman bir emperyalist ülkede olduğu gibi, aynen, doğrudan burjuvazinin devrilmesine ve iktidarın ele geçirilmesine yönelmelidir. *Ancak bu yolla SSCB'yle gerçek bir müttefiklik kurulabilir ve ilk işçi devleti felâketten kurtarılabilir.*

46. Emperyalist müdahaleye karşı savaş, SSCB içinde, kuşkusuz gerçek savaşa isteginin hakiki bir patlamasına yol açacaktır. Tüm çelişkiler ve antogonizmalar aşılmış ya da herhangi bir oranda yere serilmiş görünecektir. Devrimden doğan genç işçi ve köylü kuşakları savaş alanında muazzam bir dinamik güç sergileyeceklerdir. Tüm eksiklik ve kusurlarına rağmen merkezileşen sanayi, savaş gereksinimlerini karşılamada büyük üstünlük gösterecektir. SSCB hükümeti kuşkusuz savaşın ilk evresi için yeteri kadar büyük yiyecek stokları oluşturmuştur. Emperyalist devletlerin genel kurmayları, elbette *Kızıl Ordu'da güçlü bir hasımla karşılaşacaklarının*, onunla mücadele etmenin uzun zaman aralıklarını ve güçlerin korkunç bir zorlanması gerektireceğinin açıkça farkındalar.

47. Fakat savaşın tastamam uzatmalı doğası kaçınılmaz olarak SSCB'nin bürokratik planlamalı geçiş ekonomisinin çelişkilerini açığa vuracaktır. Muazzam büyüklükteki yeni girişimlerin birçok durumda büyük oranda ölü sermaye olduğu ortaya çıkabilir. Hükümetin temel gereksinimlerin sağlanmasına duyduğu şiddetli ihtiyacın etkisi altında, köylü ekonomisinin bireyci eğilimleri önemli ölçüde güç kazanacak ve *kolhozlardaki merkezkaç kuvvetler* savaşın her aşısıyla birlikte büyüyecektir. Denetimsiz bürokrasinin yönetimi bir savaş diktatörlüğüne dönüştürülecektir. Politik bir denetleyici ve düzenleyici olarak yaşayan bir partinin yokluğu, çelişkilerin aşırı bir birikimine ve keskinleşmesine yol açacaktır. Savaşın sıcak atmosferinde, tarım ve el sanatları endüstrisinde bireyci prensiplere doğru, yabancı ve “müttefik” sermayenin çekimine doğru keskin dönüşler, dış ticaret tekelinde delinmeler, tröstler üzerinde hükümet denetiminin zayıflaması, tröstler arasındaki çekişmenin keskinleşmesi, onların işçilerle çatışmaları vs. beklenebilir. Politik alanda bu süreçler, ona karşılık gelen değişim ya da mülkiyet ilişkilerindeki bir dizi değişikliklerle Bonapartizmin tamamlanması anlamına gelebilir. Başka deyişle, *dünya proletaryasının pasifliği* ile birlikte uzayan bir savaş durumunda, SSCB'nin iç toplumsal çelişkileri *burjuva Bonapartist bir karşı-devrime* yol açma olasılığını taşımakla kalmayıp, yol açacaktır da.

48. Bundan çıkan politik sonuçlar açıktır:

- Uzayan bir savaş durumunda, bir işçi devleti olarak SSCB'yi sadece Batı'daki proleter devrim kurtarabilir.
- Düşman ülkelerde olduğu gibi, “dost” ve “müttefik” ülkelerde de proleter devrime hazırlanmak, ancak dünya proleter öncüsünün Sovyet bürokrasisinden tam bağımsızlığıyla tasavvur edilebilir bir şeydir.
- Emperyalist ordulara karşı SSCB'ye koşulsuz destek, savaşın ve Sovyet hükümetinin diplomatik politikasının devrimci Marksist bir eleştirisiyle ve SSCB içinde gerçek bir Bolşevik-Leninist devrimci partinin oluşumuyla elele gitmelidir.

Üçüncü Enternasyonal ve Savaş

49. Savaş sorununda ilkeli bir çizgiden vazgeçen Üçüncü Enternasyonal, *yenilgicilik ve sosyal-yurtseverlik arasında* bocalamaktadır. Almanya'da faşizme karşı mücadele ulusal bazda bir pazar yarışına dönüştürüldü. “Toplumsal kurtuluş” sloganıyla yan yana ilerlemiş olan “ulusal kurtuluş” sloganı devrimci perspektifi göze batan bir şekilde çarpıtmakta ve yenilgiciliğe hiçbir yer bırakmamaktadır. Saar sorununda, Komünist Parti, Nasyonal Sosyalizm ideolojisine yaltaklanan kölece bir boyun eğişle işe başladı ve bu işten ancak iç bölünmeler sayesinde vazgeçti.

Üçüncü Enternasyonal'ın Alman seksiyonu savaş zamanında hangi sloganı geliştirecek? “Hitler'in yenilgisi ehven-i şerdir” sloganını mı? Ulusal kurtuluş sloganı Mueller ve Bruening “faşistler”inin yönetimi altında doğru idiyse, Hitler'in yönetimi altında etkinliğini nasıl kaybedebilir? Ya da milliyetçi sloganlar savaş zamanı değil de sadece barış zamanı mı iyidir? Gerçekten Leninizmin epigonları kendilerini ve işçi sınıfını en son noktaya kadar kandırmak için *her şeyi* yaptılar.

50. Üçüncü Enternasyonal'in *aciz devrimciliği*, onun ölümcül politikasının doğrudan sonucudur. Almanya felâketinden sonra, sözde Komünist Partilerin politik önemsizliği bunların her sıranışında açığa çıktı. Afrika'daki sömürgeci soyguna karşı birkaç on bin işçiyi dahi harekete geçirmekte kesin yetersizliğini sergileyen Fransız seksiyonu, sözde ulusal tehlike anında kuşkusuz haydi haydi iflâs edecektir.

51. Şehir ve köyün geniş işçi yığınlarının devrimci hareketliliği olmaksızın düşünilemeyecek olan savaş karşıtı mücadele, bir taraftan *ordu ve donanma* üzerinde, diğer taraftan *ulaşım* üzerinde doğrudan etki ister. Fakat işçi ve köylü gençliği etkilemeksizin askerleri etkilemek olanaksızdır. Ulaşım alanındaki etki ise sendikalarla güçlü bir bağı gerektirir. Oysa bu arada Profintern'in yardımıyla Üçüncü Enternasyonal sendikal hareketteki tüm mevzilerini kaybetti ve işçi gençliğe tüm ulaşma yollarını kendisi kesti. Bu koşullar altında, savaşa karşı mücadeleden söz etmek sabun köpükleri uçurmaya benzer. Yanılsamalara hiçbir açık kapı bırakılmamalıdır: SSCB'ye karşı bir emperyalist saldırı durumunda, Üçüncü Enternasyonal tam bir hiç olduğunu gösterecektir.

“Devrimci” Pasifizm ve Savaş

52. Bağımsız bir eğilim olarak küçük-burjuva “sof” *pasifizm*, proletaryanın sınıf mücadelesinin dışında, sosyalist devrimin dışında, özel belli birtakım önlemlerle barışı güvence altına almanın mümkün olduğu öncülüğünden hareket ediyor. Pasifistler makaleler ve konuşmalarla “savaştan nefret” etmeyi aşıyor, vicdani redçileri destekliyor, savaşa karşı boykotu ve genel grevi (ya da daha çok genel grev efsanesini) öğütüyorlar. Daha “devrimci” pasifistler ayaklanma zamanlarında bile savaş karşıtı konuşmalar yapmaktan sakınılmazlar. Fakat ayaklanmanın sınıf

mücadelesiyle ve devrimci partinin politikasıyla kopmaz bağı, ne bütün olarak ne de tek tek hiçbir kavramamıştır. Onlar için ayaklanma asla uzun ve kararlı bir uğraş sorunu değil, yönetici sınıfa karşı yöneltilmiş yazınsal bir tehdittir.

Kitlelerin barışa karşı duydukları doğal sevgiyi sömürerek ve onu kendine uygun kanallarından sapıtırarak, küçük-burjuva pasifistler, sonuçta emperyalizmin bilinçsiz destekçileri durumuna gelmişlerdir. Savaş durumunda pasifist “müttefiklerin” ezici çoğunluğu burjuvazinin kampına geçecek ve Üçüncü Enternasyonal’in, proletaryanın öncüsünün yolunu çarpıtan yurtseverlik şamatasıyla onlara giydirdiği otoriteyi kullanacaklardır.

53. Üçüncü Enternasyonal’in faşizme karşı örgütlediği Paris Kongresi gibi, savaşa karşı örgütlediği *Amsterdam Kongresi* de, devrimci sınıf mücadelesinin, küçük-burjuva gözalıcı gösteriler, şovu andırır nümayişler, Potemkin köyleri[3] politikasıyla yer değiştirmesinin klasik örnekleridir. *Genelde*, bu açık seçik savaş karşıtı protestoların ertesi gününde, perde arkası manipülasyonlarla yapay olarak biraraya getirilmiş olan heterojen unsurlar her yöne dağılacak ve *gerçek* savaşa karşı küçük parmaklarını dahi kıpırdatmayacaklardır.

54. İşçi sınıfı örgütlerinin savaş anlaşması olan birleşik proleter cephenin, komünist bürokrasi ve küçük-burjuva pasifistlerin oluşturduğu bir blokla –kafası karışık her bir dürist insan başına düzinelerce kariyeristin düştüğü bir blokla– yer değiştirmesi, *taktikler konusunda tam bir eklektizme* varır. Barbusse-Muerzenberg kongreleri, savaşa karşı her türlü “mücadele” şeklini birleştirmeyi kendi özgün faziletleri saymaktadır: Hümanist protestolar, ordu hizmetinin bireysel reddi, “kamuoymu”nun eğitimi, genel grev ve hatta ayaklanma. Yaşamda uzlaşmaz çelişki içinde bulunan ve pratikte de ancak birbiriyle çatışma halinde bulunabilecek olan yöntemler, uyumlu bir bütünü unsurları gibi sunulmaktadır. Çarlığa karşı mücadelede “yapay bir taktiği” –liberallerle ittifak, bireysel terör ve kitle mücadelesi– öğütleyen Rus Sosyal Devrimcileri, Amsterdam blokunun esinleyicileriyle karşılaştırıldığında daha samindirler. Fakat işçiler Bolşevizmin popülist eklektizme karşı mücadele içinde büyüdüğünü hatırlamalıdır.

Küçük-Burjuvazi ve Savaş

55. Savaşın kendileri açısından, proletarya için olduğundan daha az felâketli olmadığı köylüleri ve kent nüfusunun alt tabakalarını, savaşa karşı mücadelede proletaryanın çok daha yakınına çekmek mümkündür. Genel olarak konuşulduğunda savaş ancak bu şekilde, bir ayaklanma yoluyla önenebilir. Fakat köylüler, kendilerinin soyutlamalar, hazır kalıplar ve yalın emirler aracılığıyla devrimci bir yola çekilmelerine işçilerden çok daha az bir şekilde izin vereceklerdir. 1923-24 yıllarında “yüzünüzü köylülüğe döndürün” sloganı altında Komintern’de bir altüst oluşa yol açan Leninizmin epigonları, değil sadece köylüleri, tarım işçilerini dahi komünizmin bayrağına çekmekte tam bir yeteneksizlik gösterdiler. *Kresintern* (Köylü Enternasyonal) bir cenaze söylemi dahi vermeksizin tamamen sona erdi. Böbürlene böbürlene ilân edilen değişik ülkelerin köylülüğünün “fethi”, eğer basit bir hayal türünü değilse bile, her durumda geçici olduğunu kanıtlamıştır. Gerçekte Komintern’le proletarya arasındaki kopuşun kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıksa da, özellikle köylü politikası alanında Üçüncü Enternasyonal’in iflâsı canlı bir nitelik kazanmıştır.

Köylülük savaşa karşı devrimci mücadele yoluna, ancak işçilerin bu mücadeleye önderlik etme yeteneklerine pratikte ikna olursa girecektir. Bu bakımdan zaferin anahtarı fabrikalar ve atölyelerde bulunmaktadır. Devrimci proletarya köylülüğün önünde gerçek bir güç olmalıdır ve küçük kent halkı onunla saflarını yakınlaştıracaktır.

56. Kent ve kırsal küçük-burjuvazisi homojen değildir. Proletarya onun sadece *en alt tabakalarını*, yani en yoksul köylüleri, yani proleterleri, alt devlet memurlarını, seyyar satıcıları, tüm varlık koşulları nedeniyle bağımsız bir mücadeleyi yürütmeye olanağından yoksun bırakılmış olan ezilmiş ve dağılmış halkı kendi yanına çekebilir. Küçük-burjuvazinin bu geniş katmanları üzerinde, orta ve büyük burjuvaziye doğru çekilen ve demokratik, pasifist ya da faşist tıpte politik liderler olarak gelişen kariyeristler yükselir. Muhalefette kaldıkları sürece bu baylar, büyük burjuvazinin gözünde değerlerini arttıranın en güvenilir aracı olarak dizginsiz bir demagojiye başvururlar.

Üçüncü Enternasyonal’in suçu, gerçek küçük-burjuvazi, yani onun *plebyen yığınları* üzerinde devrimci etki yapacak mücadelenin yerine, onun sahte pasifist liderleriyle oluşturulan tiyatral blokları geçirmesinde yatmaktadır. Söz konusu ikincilerin gözden düşürülmesi yerine, onları Ekim Devriminin itibarı aracılığıyla güçlendirmekte ve küçük-burjuvazinin ezilmiş alt tabakalarını kalles liderlerin politik kurbanları haline getirmektedir.

57. *Köylülüğe giden devrimci yol işçi sınıfından geçer.* Köyün güvenini kazanmak için bizzat ileri işçilerin proleter devrimin bayrağı altında yeniden güven kazanmaları gereklidir. Bu ancak, genelde doğru bir politikayla, özelde de doğru bir savaş karşıtı politikayla başarılabılır.

“Yenilgicilik” ve Emperyalist Savaş

58. Kapitalist ülkeler arasında bir çatışma sorununun bulunduğu böyle durumlarda bu ülkelerin herhangi birinin proletaryası, son tahlilde ulusun ve insanlığın çıkarlarıyla uyuşan kendi tarihsel çıkarlarını, burjuvazinin askeri zaferinin yüzü suyu hürmetine kurban etmeyi kesinlikle reddeder. Lenin’in “*yenilgi ehven-i şerdir*” formülü, düşman ülkenin yenilmesiyle karşılaştırıldığında kendi ülkesinin yenilgisi ehven-i şerdir anlamına değil; devrimci hareketin büyümesinden doğan bir askeri yenilgi proletaryaya ve tüm halka, “*ıç barış*”la güvencelenen askeri zaferden sonsuz kez daha yararlıdır anlamına gelir. Karl Liebknecht savaş zamanında proletaryanın politikası için eşsiz bir formül vermişti: “Halkın baş düşmanı onun kendi ülkesindedir.” Muzaffer proletarya devrimini, sadece yenilginin neden olduğu olumsuzlukları düzeltmekle kalmayacak, aynı zamanda gelecekteki savaşlara ve yenilgilere karşı da nihai garantiyi yaratacaktır. Savaşa karşı bu diyalektik tavır, devrimci eğitimin ve bu açıdan aynı zamanda savaşa karşı mücadelenin de en önemli ögesidir.

59. *Emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesi*, savaş boyunca proletaryanın partisinin tüm çalışmasını tâbi kılması gereken genel stratejik görevdir. 1914-18 emperyalist katliamının sonuçları gibi, 1870-71 Fransa-Prusya savaşının sonuçları da (Paris Komünü, Rusya’daki Şubat ve Ekim devrimleri, Almanya ve Avusturya-Macaristan’daki devrimler, savaşın birçok ülkedeki ayaklanmalar), kapitalist uluslar arasındaki modern savaşın, beraberinde her ulusun içinde bir sınıflar savaşı getirdiğini ve devrimci partinin görevinin bu ikinci savaş içinde proletaryanın zaferini hazırlamayı içerdiğini çürütülmez bir şekilde kanıtlamaktadır.

60. 1914-18 yıllarının deneyimi aynı zamanda göstermektedir ki, *barış sloganı* hiçbir şekilde stratejik “yenilgicilik” formülüyle çelişkili değildir; tam tersine bu, özellikle uzayan bir savaş durumunda muazzam büyüklükte bir devrimci gücü ortaya çıkarmıştır. Barış sloganı sadece, demokratik politikacılar ve diğerleri onunla oyun oynadıkları; rahipler katliamın en hızlı şekilde kesilmesi için dualar okudukları; “insanlık aşıkları”

–ve onlar arasında yurtseverler de– hükümetleri göz yaşlarıyla “adelet zemin” üzerinde çabuk bir şekilde barışı kurmaya zorladıkları zaman, pasifist, yani yalancı, uyuşturucu, güçten düşmüş bir karakter kazanır. Fakat barış sloganı, düşman orduların askerlerinin kardeşliği sloganı ve ezilenlerin ezenlere karşı birliği sloganıyla iç içe geçmiş bir şekilde işçi sınıfının karargâh ve siperlerinden yükseldiğinde, onun pasifizme hiçbir ortak noktası olmaz. Barış için daha yaygın, daha cesur biçimler olarak yapılan devrimci mücadele, “emperyalist savaş iç savaşa çevirmenin” en güvenilir yoludur.

Savaş, Faşizm ve Proletaryanın Silahlanması

61. Savaş “iç barış” ister. Bu koşullar altında burjuvazi buna ancak *faşizm* aracılığıyla ulaşabilir. Bu yüzden faşizm savaşın baş politik faktörü haline gelmiştir. Savaşa karşı mücadele faşizme karşı mücadeleyi gerektirir. Eğer proletaryanın öncüsü faşizmi muvaffakce geri püskürtemezse, her türlü savaş karşıtı devrimci mücadele programı (“yenilcilik”, “emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesi” vs.) boş sözler haline gelir.

Burjuva devletten *faşist çetelerin silahsızlandırılması* istemek –Stalinistlerin yaptığı gibi– Alman Sosyal Demokrasisi ve Avusturya-Marksizminin yolunu tutmaktır. Wels ve Otto Bauer devletten kesin olarak Nazilerin silahsızlandırılması ve iç barışın güvenceye alınmasını “istediler”. Doğrudur, “demokratik” hükümet –bu onun avantajına olduğunda–, tekil faşist grupları silahsızlandırır; fakat sadece çok daha büyük bir vahşetle işçileri silahsızlandırdıktan ve silahlanmalarını önledikten sonra. Hemen ertesi günü burjuva devlet, daha dün “silahsızlandırılmış” faşistlere, kendilerini iki kat silahlandırma ve iki katna çıkmış güçleriyle silahlarını silahsız proletaryanın üzerine çevirme olanağını verecektir. Faşistlerin silahsızlandırılması istemiyle devlete, yani sermayeye gitmek, etrafı en berbatından demokratik yanılsamalar saçmak, proletaryayı uyutmak ve demoralize etmek anlamına gelir.

62. Faşist çetelerin silahlanması gerçeğinden yola çıkarak, doğru devrimci politika, öz-savunma amacıyla *silahlı işçi müfrezeleri* oluşturmayı ve durup dinlenmeksizin işçilere silahlanmaları çağrısında bulunmayı içerir. Şu anki bütün politik durumun ağırlık merkezi budur. Sosyal Demokratlar, hatta en solcular, yani devrim ve proletarya diktatörlüğü genel kalıplarını tekrarlamaya hazır olanlar dahi, işçileri silahlandırma sorunundan dikkatlice sakınmakta, ya da bu görevi açıkça “hayali”, maceracı, “romantik” vs. ilân etmektedirler. Onlar işçilerin silahlandırılması yerine (!), askerler arasında, gerçekte yürütmedikleri ve yürütmeye de yeteneksiz oldukları bir propaganda önermektedirler. Oportünistler, ordu içinde çalışma konusuna, yalnızca işçilerin silahlanması sorununu örtbas etmek için değinme gereksinimi duyarlar.

63. *Ordu için mücadele* iktidar mücadelesinin su götürmez bir şekilde en büyük parçasıdır. Askerler arasında kararlı ve özverili çalışma, her gerçek proleter partinin devrimci görevidir. Bu çalışma özellikle partinin genel politikasının doğru olması koşuluyla başarı güvencesiyle yürütülebilir; bilhassa da gençlik içinde. Partinin tarım programı ve küçük-burjuva kitlelerin temel çıkarlarına değinen ve onların öntünde bir kurtuluş perspektifi açan genel olarak geçiş talepleri sistemi, önemli ölçüde köylü nüfusuna sahip ülkelerde ordu içindeki çalışmanın başarısı için çok büyük bir önem taşımaktadır.

64. Bununla birlikte tek başına propagandanın bütün orduyu proletaryanın tarafına kazanmaya yeteceğine inanmak ve böylece genel olarak devrimci gereksiz kılmak çocukça olurdu. Ordu heterojendir ve onun heterojen unsurları birbirine disiplinin demir halkalarıyla bağlanmıştır. Propaganda orduda devrimci hücreler yaratabilir ve en ileri askerler arasında sempatik bir tutum hazırlayabilir. Bu propaganda ve ajitasyon, bundan fazlasını yapamaz. Ordunun, kendi inisiyatifıyla işçi örgütlenmelerini faşizmden koruyacağına ve hatta iktidarı proletaryanın eline geçirilmesini garantileyeceğine güvenmek, tarihin acı derslerinin yerine tatlı yanılsamaları geçimektir. Ordunun belirleyici bir bölümü, devrim döneminde proletaryanın tarafına, ancak bizzat proletarya kanının son damlasına kadar *iktidar için mücadele istekliliği ve yeteneğini* eylemin içinde orduya kanıtladığı takdirde geçebilir. Böyle bir mücadele zorunlu olarak proletaryanın silahlanmasını gerektirir.

65. Burjuvazinin görevi, proletaryanın orduyu kendi yanına çekmesini engellemektir. Faşizm bu görevi silahlı müfrezelerin başarısı olmaksızın çözemez. Proletaryanın *halihazırdaki, acil, güncel* görevi ise, iktidarı ele geçirmek değil, kendi örgütlerini, arkasında kapitalist devletin bulunduğu faşist çetelerden korumaktır. Kim ki işçilerin silahlanmasının hiçbir olanağının olmadığını iddia ederse, bunu yapmakla işçilerin faşizm karşısında savunmasız olduğunu ilân etmiş olur. Sonra sosyalizmden, proleter devriminden, savaşa karşı mücadeleden söz etmeye hiç gerek kalmaz. Daha sonra da komünist program iskartaya çıkarılır ve Marksizmin üzerine bir çizgi çekilir.

66. Bir devrimci değil, fakat yarın faşizme ve savaşa teslim olacak olan iktidarsız bir pasifist, işçilerin silahlandırılması görevini es geçebilir. Tarihin de gösterdiği gibi silahlanma görevi aslında tümtüyle çözülebilir bir görevdir. Eğer işçiler gerçekten bunun bir ölüm kalım sorunu olduğunu anlarsa, silahları elde ederler. Onlara politik durumu, hiçbir şeyi gizlemeden ya da küçümsemekten ve her türlü avutucu yalandan arındırarak açıklamak devrimci partinin birinci görevidir. Gerçekten de, insanın her faşist bıçağına karşı iki bıçağı, her tabancaya karşı iki tabancası olmazsa, kendisini ölümcül düşmanına karşı nasıl savunabilir? Başka hiçbir yanıt yoktur ve olamaz.

67. Silahlar nereden sağlanır? Her şeyden önce faşistlerden. *Faşistlerin silahsızlandırılması* burjuva polise yönlendiğinde utanç verici bir slogandır. Devrimci işçilere yönlendiğindeyse mükemmel bir slogandır. Fakat faşist silah depoları tek kaynak değildir. Proletaryanın kendi savunmasını yapmasının yüzlerce, binlerce yolu vardır. Unutmamalıyız ki, kendi elleriyle her türlü silahlı yapanlar, kesinlikle ve yalnızca işçilerdir. Proletaryanın öncüsü için tek zorunluluk kendini savunma görevinden kaçamayacağını açıkça kavramaktır. Devrimci bir parti, savaşan işçi müfrezelerini silahlandırmada inisiyatif üstüne almalıdır. Ve bunun için öncelikle işçileri silahlandırma sorununda kendini her türlü şüphelik, kararsızlık ve pasifist fikirlerden arındırmalıdır.

68. *İşçi milisi* sloganı ya da öz-savunma müfrezeleri sloganı silahlı bir milisin sorunu olduğu ölçüde devrimci bir anlam taşır; aksi taktirde milis, tiyatral bir gösteri, bir nümayiş ve sonuç olarak kendini aldatma derecesine indirgenir. Tabii ki başlangıçta silahlanma ilkel olacaktır. İlk işçi müfrezelerinin ne havan topları, ne tankları, ne de uçakları olacaktır. Fakat 6 Şubat'ta Paris'te, güçlü bir militarist ülkenin merkezinde, tabancalı ve usturalı çeteler Bourbon Sarayını almaya çok uzak değillerdi ve hükümetin düşmesine yol açtılar. Yarın benzer çeteler proleter gazetelerin ofislerini ve sendika binalarını talan edebilirler. Proletaryanın gücü sayısında yatar. En ilkel silah dahi kitlelerin elinde mucizeler yaratabilir. Uygun koşullar altında bu daha kusursuz silahlara giden yolu açabilir.

69. *Birleşik cephe* sloganı, şu anki koşullar altında faşizme karşı kesin mücadele yöntemlerinin pratik olarak uygulanmasıyla ve propagandayla tamamlanmazsa, merkezci bir söz kalıbına dönişerek yozlaşır. Birleşik Cephe her şeyden önce yerel savunma komitelerinin oluşturulması için gereklidir. Savunma komiteleri, işçi milisi müfrezelerinin kurulması ve birleştirilmesi için gereklidir. Bu müfrezeler daha baştan silah aramalı ve bulmalıdır. Öz-savunma müfrezeleri proletaryanın silahlandırılması konusunda sadece bir basamaktır. Genel olarak devrim başka

Savaşa Karşı Devrimci Politika

70. Başarının birinci ön şartı, emperyalist savaşın tüm koşullarının ve ona eşlik eden tüm politik süreçlerin doğru kavranması temelinde *parti kadrolarının eğitimidir*. Bu yakıcı sorunda kendini genel söz kalıplarının ve soyut sloganların içine hapsedmiş partinin vay haline! Kanlı olaylar onun kafasını kırıp paramparça eder.

1914-18 savaşının politik deneyimlerinin (emperyalistlerce savaş için yapılan ideolojik hazırlıklar, kamuoyunun askeri kurmaylar tarafından yurtsever basın aracılığıyla yanlış yönlendirilmesi, savunma-saldırı antitezinin rolü; proleter kamptaki gruplaşmalar, Marksist unsurların yalıtılması vs.) incelenmesi için özel gruplar kurulması gerekir.

71. Devrimci bir parti için *savaş deklarasyonu* amı özellikle kritiktir. Burjuva ve sosyal-yurtsever basın, radyo ve filmlerle ittifak halinde, emekçi kitlelerin üzerine şovenist zehir selleri akıtacaktır. En devrimci ve çelikleşmiş parti dahi buna bir bütün olarak direnemez. Bolşevik partisinin şu an tamamıyla çarpıtılmış tarihi, ileri işçilerin sınava gerçekçi bir şekilde hazırlanmalarına yararlı olmamakta, onları uydurmaca bir ideal kalıpla pasif bir güçsüzlük içinde uyuşturmaktadır.

Hayal gücü ne denli zorlanırsa zorlansın, Çarlık Rusya'sının ne bir demokrasi ya da kültür taşıyıcısı gibi, ne de savunmacı bir safa bağlıymış gibi düşünilemeyeceği gerçeğine rağmen; Duma'nın Bolşevik fraksiyonu, başlangıçta Menşevik fraksiyonla beraber, pembe pasifist bir enternasyonalizmle sulandırılmış sosyal-yurtsever bir deklarasyon yayınladı. Bolşevik fraksiyon kısa sürede daha devrimci bir konum aldı, fakat fraksiyonun duruşmasında Muranov hariç tüm sanık temsilciler ve onların teorik rehberi Kamenev, kendilerini Lenin'in yenilgi teorisiinden kesin bir biçimde ayırdılar. Başlangıçta partinin illegal çalışması neredeyse ölmüştü. İşçileri enternasyonalizm bayrağı altında toparlayan, fakat yenilgi sloganları yükseltmeyen devrimci broşürler ancak tedricen görünmeye başladı.

Savaşın ilk iki yılı kitlelerin yurtseverliğini büyük ölçüde aşındırmış ve partiyi sola doğru kaydırmıştı. Fakat Rusya'yı bir "demokrasi"ye dönüştüren Şubat Devrimi, yeni bir güçlü "devrimci" yurtseverlik dalgasına yolaçtı. Bolşevik Parti liderlerinin ezici çoğunluğu, buna rağmen, buna karşı koymadılar. Mart 1917'de, Stalin ve Kamenev merkezi parti organına sosyal-yurtsever bir yön verdiler. Bu temelde, Bolşevik ve Menşevik organizasyonlar arasında yeniden yakınlaşma ve hatta şehirlerin büyük çoğunluğunda dolaysız bir kaynaşma ortaya çıktı. Partinin enternasyonalist cephesini düzeltmek için, esas olarak Petrograd'ın ileri bölgelerindeki en sağlam devrimcilerin protestolarına, Lenin'in Rusya'ya varışına ve onun sosyal-yurtseverliğe karşı uzlaşmaz mücadelesine gerek vardı. En iyi, en devrimci ve çelikleşmiş partinin durumu bile böyleydi.

72. Bolşevizmin tarihsel deneyiminin incelenmesi, ileri işçiler için, eğitim açısından değeri ölçülmez bir önem arz eder: Bu onlara göğüslemek zorunda oldukları burjuva kamuoyunun basıncının korkunç gücünü gösterir ve aynı zamanda onlara savaşın başlangıcındaki bütün yalıtılmışlığa rağmen umutsuzluğa kapılmamalarını, silahlarını terk etmemelerini ve cesaretlerini yitirmemelerini öğretir.

Hem savaşa katılan hem de tarafsız kalan ülkelerin proletaryası içindeki politik gruplaşmaları da aynı derecede dikkatle incelemek gerekir. Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in, olayların Rusya'dakinden farklı bir yol izlediği fakat son tahlilde aynı sonuca, *akıntıya karşı yüzmeyi öğrenmenin zorunlu olduğu* sonucuna götürdüğü Almanya'daki deneyimleri özel bir önem taşır.

73. Şu an yürümekte olan *askerlerin ölüme sürüklenişinin hazırlanışını* yakından takip etmek gerekir: Sorumluluğu karşı tarafın üzerine atma amacına yönelik diplomatik kaçamak yanıtlar; kendileri için pasifizmden militarizme doğru köprü hazırlayan açık ya da gizli sosyal-yurtseverlerin rezil formülleri; savaşın ilk günü, aynen Reichstag yangınının gecesindeki Alman "liderleri" gibi şaşkına dönecek olan "komünist" liderlerin içi boş sloganları.

74. İnsanları aptallaştırma işinin hangi yönelimi göstereceğini önceden söylemek; bu öngörülerini daha sonra bir dizi gerçekle güçlendirmek; proletaryanın öncüsüne gafil avlanmaması için *olaylarda kendisini bağımsızca yönlendirmesini* öğretmek amacıyla, önceki savaşın deneyimiyle karşılaştırmak üzere, resmi hükümetin ve muhalefetin makalelerinden ve konuşmalarından en karakteristik küpürleri dikkatlice toplamak gerekir.

75. Emperyalizm ve militarizme karşı pekiştirilmiş bir ajitasyon, soyut formüllerden değil, fakat kitleleri sarsan somut gerçeklerden hareket etmelidir. Sadece açık askeri bütçeyi değil, aynı zamanda savaş manevralarını, askeri donanımı, siparişleri vs. protestosuz bırakmaksızın, *militarizmin tüm maskelenmiş biçimlerini* özenle açığa çıkarmak gerekir. İyi eğitilmiş işçiler aracılığıyla istisnasız tüm proletarya örgütlerinde savaş tehlikesi ve ona karşı mücadele sorununu yükseltmek ve işçi basınında liderlerden ne yapmalı sorusuna açık ve kesin yanıtlar istemek gerekir.

76. Gençliğin güvenini kazanmak için, sadece manevi olarak çürümüş sosyal demokrasiyi ve Üçüncü Enternasyonal'in kalın kafalı bürokratisini sona erdirmek üzere savaş ilân etmek değil, aynı zamanda genç kuşağın eleştirel düşüncesi ve devrimci inisiyatifi üzerine temellenen bir enternasyonal örgüt yaratmak gerçekten de zorunludur.

Çalışan gençliği burjuva devlet tarafından yürütülen militarizasyonun her tür ve biçimine karşı uyandırmak gerekir. Aynı zamanda, onu devrimin çıkarları doğrultusunda hareketlendirmek ve militarize etmek de gerekir (faşizme karşı savunma komiteleri, Kızıl savaş müfrezeleri, işçi milisleri, proletaryanın silahlanması için mücadele).

77. *Sendikalarda* ve diğer işçi sınıfı kitle örgütlerinde devrimci konumları fethetmek için bürokratik ultimatomculukla bağları acımasızca koparmak, işçileri oldukları yerde ve oldukları gibi ele almak ve onlara, kısmi görevlerden genel olanlarına, savunmadan saldırıya, yurtsever önyargılardan burjuva devletin yıkılışına dek ilerleyen bir şekilde önderlik etmek gerekir.

Ülkelerin büyük çoğunluğunda sendika bürokrasisinin liderliği aslında kapitalist polisin gayri resmi bir kesimini temsil ettiğinden, bir devrimci, legal etkinliği illegal etkinlikle, savaşma cesaretini gizlilik ihtiyatlığıyla birleştirerek, ona karşı uzlaşmaz bir şekilde nasıl savaşması gerektiğini bilmelidir.

Ancak bu birleşik yöntemlerle, işçi sınıfını ve ilk planda gençliği devrimci bayrak altında toplamayı, kapitalist kışlalara öncülük etmeyi ve tüm ezilenleri uyandırmayı başarabiliriz.

78. Savaşa karşı mücadele, yalnızca *işçi ve köylü kadınlar* onun içinde yer alırsa, gerçekten yaygın, kitlesel bir karakter alabilir. Üçüncü Enternasyonal'in bürokratik bozulması gibi sosyal demokrasinin burjuvaca yozlaşması da, proletaryanın en ezilmiş ve ayrıcalıksız kesimlerine,

yani öncelikle işçi kadınlara en sert darbeyi vurmuştur. Onları uyandırmak, güvenlerini kazanmak, onlara doğru yolu göstermek, emperyalizme karşı insanlığın en ezilmiş kesiminin devrimci tutkularını harekete geçirmek demektir.

Kadınlar arasındaki anti-militarist çalışma, silah altına alınmış erkeklerin yerini devrimci işçi kadınların almasını baştan güvence altına almalıdır. Savaş durumunda parti ve sendika çalışmasının büyük bir bölümü kaçınılmaz olarak devrimci işçi kadınlara kaydırılmalıdır.

79. Eğer proletarya savaşı devrim yoluyla önlemek –ki savaşı önlemenin tek yolu budur– için gücünü yetersiz bulursa, işçiler tüm halkla birlikte *orduya ve savaşa katılmaya* zorlanacaklardır. Askerlik hizmetini yapmayı reddetmeye ilişkin bireysel ve anarşist sloganlar, pasif direniş, firar, sabotaj, proleter devrimin yöntemleriyle temelde çelişir. Fakat nasıl ki ileri bir işçi kendi özgürlüğünü hazırlarken fabrikada kendisini sermayenin bir kölesi olarak hissederse, aynı şekilde orduda da kendisini emperyalizmin bir kölesi olarak hisseder. Bugün kaslarını ve hatta yaşamını vermek zorunda kalan bu işçi, devrimci bilincinden feragat etmeyecektir. O bir savaşçı olarak kalır, silahları kullanmayı öğrenir, siperlerde dahi savaşın sınıfsal anlamını anlatır, hoşnutsuzları kendi etrafında toplar, onları hücrelere bağlar, partinin düşünce ve sloganlarını onlara aktarır, kitlelerin ruh halindeki değişimleri, yurtseverlik dalgasının yatışmasını, öfkenin büyümesini yakından izler ve kritik anda askerleri işçilerin yardımına çağırır.

Dördüncü Enternasyonal ve Savaş

80. Savaşa karşı mücadele devrimci bir mücadele aygıtını, yani *bir partiyi* gerektirir. Şu anda ne ulusal ne de uluslararası ölçekte böyle bir parti yok. İkinci ve Üçüncü Enternasyonal deneyimlerini kapsayan geçmişintüm deneyimini temelinde, devrimci bir parti kurulmalıdır. Yeni bir Enternasyonal için açık ve doğrudan mücadelenin terk edilmesi, biri etkin olarak savaşı destekleyecek olan, diğeri de sadece proletaryanın öncüsünün düzenini bozma ve onu zayıflatma yeteneğine sahip olan, hali hazırda iki Enternasyonal'i bilinçli ya da bilinçsiz olarak desteklemek anlamına gelmektedir.

81. Birçok dürtüst devrimci işçinin sözde Komünist Partilerinsafarında kalacağı doğrudur. Onların kararlılıkla Üçüncü Enternasyonal'de kalışları, birçok durumda, yanlış yönlendirilmiş bir bağlılıkla açıklanabilir. Bu unsurlar yeni Enternasyonal'in bayrağına, ödünlerle ya da kafalarına aşılardan önyargılara uyarlanmakla değil, tam tersine sistematik bir şekilde *Stalinizmin* (bürokratik merkezçilik) ölümcül uluslararası rolünün maskesi düşürülerek çekilebilirler. Bu bakımdan savaş sorunları özel bir açıklık ve uzlaşmazlıkla ortaya konmalıdır.

82. Aynı zamanda, reformist kamptaki iç mücadeleyi dikkatli bir şekilde takip etmek ve devrim tarafına doğru gelişen *sol sosyalist gruplaşmaları* savaşa karşı bir mücadeleye zamanında çekmek gerekmektedir. Verili bir örgütün eğilimlerine ilişkin en iyi ölçüt, onun, ulusal savunmaya karşı ve özellikle verili ülkenin burjuvazisinin sömürge kölelere sahip olduğu durumlarda, sömürgelere karşı pratikteki ve eylemdeki tutumudur. Ancak, en yakıcı sorun olan “anavatanın savunulması” sorununda resmi kamuoyuyla tam ve gerçek bir kopuş, bir yön değişikliğini ifade edebilir, ya da en azından burjuvazinin konumlarından proleter konumlara bir dönümün başlangıcı anlamını taşır. Bu türden sol örgütlere karşı yaklaşım, onların politikasındaki tüm kararsızlığın dostça bir eleştirisi ve savaşa ilişkin tüm teorik ve pratik sorunların üzerinde özenle durulmasıyla birlikte yürütülmelidir.

83. İşçi sınıfı hareketi içinde en azından söylemde İkinci ve Üçüncü Enternasyonallerin başarısızlığını kabul eden fakat aynı zamanda *yeni bir enternasyonal kurmaya başlamanın “zamanı değil”* diye düşünen birçok politikacı var. Böyle bir konum bir devrimci Marksistin değil, hayal kırıklığına uğramış bir Stalinistin ya da reformistin karakteristik özelliğidir. Devrimci mücadele kesintiye izin vermez. Bunun için koşullar bugün uygun olmayabilir; fakat akıntıya karşı yüzemeyen bir devrimci, devrimci değildir. Yeni Enternasyonalin kurulmasının “zamansız” olduğunu söylemek, sınıf mücadelesinin ve özellikle savaşa karşı mücadelenin zamansız olduğunu ilân etmekle aynı şeydir. İçinde bulunduğumuz dönemde, proleter politika kendi önüne uluslararası görevleri koymalıdır. Uluslararası görevler, uluslararası kadroların sıkıca birleşmesinden başka bir şeyi talep edemez. Bu iş emperyalizme taviz vermeksizin bir gün bile ertelenemez.

84. Kuşkusuz, kimse savaşın tam olarak ne zaman patlak vereceğini ve hangi aşamasında yeni partilerin ve Dördüncü Enternasyonal'in kurulmasıyla karşı karşıya kalacağını kestiremez. Biz, proleter devrimin hazırlığının, yeni bir savaş için yapılan hazırlıktan daha hızlı ilerlemesi için mümkün olan her şeyi yapmalıyız. Fakat buna rağmen, bu kez emperyalizmin devrimini alaşağı etmesi de oldukça olasıdır. Ama, ucunda çok sayıda kurbanlar ve belâlar görünen bu yol dahi bizi *yeni Enternasyonal'in bir an önce kurulması* görevinden hiçbir şekilde alıkoymaz. Emperyalist savaşın proleter devrime dönüştürülmesi, hazırlık çalışmamız ne kadar gelişmiş olursa, devrimci kadrolar savaşın en başında ne kadar sağlam olurlarsa, bunlar tüm savaşan ülkelerde ne kadar sistematik çalışırlarsa ve çalışmaları doğru stratejik taktik ve örgütsel ilkeler üzerinde ne kadar sıkı temellenmişse o kadar hızlı ilerleyecektir.

85. Emperyalist savaş ilk darbesinde İkinci Enternasyonal'intakatsiz omurgasını paramparça edecek ve ulusal seksiyonlarını küçük parçalara bölecek. Bu, Üçüncü Enternasyonal'in boşluğunu ve iktidarsızlığını ta dibine kadar açığa çıkaracak. Fakat o zaman bu olgulardan hiçbir, Enternasyonal sorunundan kaytaran, sadece ulusal kökler arayan, herhangi bir sorunu sonuçlarına taşımayan, perspektiften yoksun ve geçici olarak işçi sınıfının şaşkınlık ve karışıklığından beslenmekte olan tüm bu kararsız merkezci grupları kurtarmayacaktır.

Gerçek devrimciler yeni bir savaşın başlangıcında yine küçük bir azınlık olarak kalsalar dahi, bu sefer kitlelerin devrim yoluna doğru kaymalarının, birinci emperyalist savaşta olduğundan çok daha hızlı, çok daha kararlı ve acımasızca gerçekleşeceğinden bir an bile kuşku duyamayız. Yeni bir ayaklanmalar dalgası kapitalist dünyanın tamamında muzaffer olabilmeli ve olmalıdır.

İçinde bulunduğumuz dönemde, ancak kendisini enternasyonal ilkeler üzerinde temellendiren ve proletaryanın dünya partisinin safına giren örgütün ulusal toprakta kök salabileceği, her halükârda tartışma götürmez bir gerçektir. *Savaşa karşı mücadele, şimdi Dördüncü Enternasyonal için mücadele anlamına gelmektedir!*

[1] 1933 ve 1934'de Fransız emperyalistleri Kuzey Afrika'daki asilere, özellikle Fas'taki Berberilereboyun eğdirmek için uçakların, tankların, piyadelerin ve süvarilerin kullandığını oldukça sık bildirmişlerdir. Mart 1934'te asilere karşı zaferlerini ilân ettiklerinde 150.000 kadar Faslının silahlarını teslim ettiklerini bildirdiler.

[2] Jean Zyromsky (1890), Fransız Sosyalist Partisi'nde Bataille Sosyalist Eğilimi'nin kurucusupro-Stalinist eğilimli bir parti memuru. 1930'ların ortalarında “organik birlik”in (SP-KP kaynaşması) savunucusu, II.Dünya Savaşı'ndan sonra KP'ye katıldı.

Marceau Pivert (1895-1958), Fransız Sosyalist Partisi'nde BatailleSosyalist grubuna bağlıydı; 1935'te, Bataille Sosyalist

eriyip bittiğinde Gauche Revolutionaire eğilimini örgütledi. Blum 1936’da Halk Cephesi’nin başkan olduğunda, Leon Blum’un bir yaveri gibi çalıştı. 1937’de grubunun dağıtılması emredildikten sonra, Sosyalist Parti’den ayrıldı ve İşçi ve Köylü Partisi’ni (PSOP) kurdu. II.Dünya Savaşı’ndan sonra Sosyalist Parti’ye geri döndü.

[3] Gregory Potemkin(1724-1791), Rus İmparatoriçesi Büyük Katerina tarafından “Yeni Rusya”yı organizeetmekle görevlendirilmişti. Eski limanları yeniledi ve yeni köyler kurdu, fakat eleştirmenleri onun köylerinin, Çariçe bölgeyi dolaştığında, onu aldatmak için kurulmuş mukavva ön-cephelerden oluştuğunu iddia ettiler.